

Kolektivní domy nebyly socialistickým bludem

TISKOVÁ ZPRÁVA | 16. 11. 2017

VÝSTAVA: Bydlet spolu | České kolektivní domy

VERNISÁŽ: 16. 11. 2017 | 18.30

TRVÁNÍ DO: 18. 2. 2018

MÍSTO: Muzeum moderního umění Olomouc | Salon, Kabinet

AUTOŘI VÝSTAVY: Hubert Guzik, Lenka Kužvartová

KURÁTORKA VÝSTAVY: Klára Jenišťová

ARCHITEKTONICKÉ ŘEŠENÍ: Tomáš Lampar

GRAFICKÉ ŘEŠENÍ: Petr Šmalec

REPRÍZY: Oblastní galerie Liberec | 15. 3. – 10. 6. 2018

Alšova jihočeská galerie v Českých Budějovicích | 19. 7. – 30. 9. 2018

Touha žen po usnadnění prací v domácnosti, teoretický koncept nejmenšího bytu, plánované hospodářství socialistické země i současné ekologické uvažování – to vše v sobě spojuje idea kolektivního domu. Domu, ve kterém je jeho obyvatelům k dispozici prádelna, knihovna, tělocvična i restaurace. Tento architektonický fenomén dvacátého století a jeho podoby v Československu představí od 16. listopadu nová výstava Muzea umění Olomouc – *Bydlet spolu | České kolektivní domy*.

„Je třeba si uvědomit, že v době, kdy kolektivní domy vznikaly, přinášely svým obyvatelům nevídaný komfort. Je to vidět na příkladu nejznámějšího domu tohoto typu u nás – v Litvínově, jehož výstavba začala v roce 1948. Byty byly poměrně velké, pro rodiny s dětmi dokonce mezonetové, vybavené nábytkem na míru. Vytápění zajišťovalo podlahového topení, k dispozici byla společná prádelna, sušárna a mandl, obchod, kadeřnice i krejčová. Do jeslí a školky rodiče s dětmi sjížděli výtahem, najíst jste se mohli za pár korun v místní restauraci. Volný čas bylo možné trávit v tělocvičně, fotokomoře či knihovně. Bylo to vlastně takové město ve městě,“ popisuje kurátorka výstavy Klára Jenišťová.

Pod slovním spojením kolektivní dům si většina lidí vybaví éru komunistické vlády v Československu, ale první domy tohoto typu začaly růst v Praze již za první republiky. „Jejich iniciátorkami byly české feministky z okruhu T. G. Masaryka. Samotná prehistorie však sahá až do Spojených států amerických konce 19. století, kde právě vrcholil boj za emancipaci žen. Profesionalizace péče o domácnost a její přesun do veřejné sféry měly ulehčit ženám natolik, aby se mohly věnovat povolání, aniž by zanedbávaly rodinu,“ vysvětluje Jenišťová.

Olomoucká stopa

Také v Olomouci dodnes stojí jeden kolektivní dům – Hotelový dům ve Velkomoravské ulici, který je zajímavý hned z několika hledisek. „Architekti Tomáš Černoušek, Karel Dolák a statik Jiří Zrotal na tomto experimentálním projektu pracovali ve svém volném čase bez nároku na honorář, ale s vidinou jeho smysluplnosti. Tento dům se stal předobrazem desítek dalších, které vyrostly po celé republice v následujících desetiletích. Byl určen svobodným jednotlivcům a bezdětným párům, pro něž představoval jakýsi přechodný článek v cestě za samostatným rodinným bydlením,“ říká Jenišťová. „Nesporné jsou také výtvarné kvality domu vycházející z estetiky bruselského stylu. Navíc autoři při jeho stavbě použili novou technologii vakuovaného betonu, která umožnila rekordně rychlé dokončení,“ doplňuje.

Návštěvníci si také mohou vyzkoušet postavit jednu stěnu Hotelového domu přímo na výstavě. „Připravili jsme dřevěnou kostru bytové zdi, kterou budou moci děti i dospělí vyplétat pásky z PET lahví. Plastové lahve jim připravíme, ale pásky si už musí na speciální řezače vyrobit sami,“ usmívá se Klára Jenišťová.

Nápad uspořádat tuto výstavu se zrodil už v roce 2014. „Tehdy měl specialista na kolektivní bydlení Hubert Guzik z Fakulty architektury na ČVUT v Muzeu umění přednášku o kolektivních a hotelových domech. Snažil se lidem ukázat, že nejde o komunistický konstrukt, ani o myšlenku zavlečenou k nám ze Sovětského svazu. Naopak, touto záležitostí se zabývali od konce 19. století sociologové, byznysmeni, feministky i architekti. A protože myšlenka sdílení rezonuje i v dnešní společnosti, chtěli jsme lidem ukázat víc,“ zdůvodňuje vznik výstavy kurátorka Jenišťová s tím, že na rozdíl od minulého režimu vznikají nyní obdobné projekty jako součást ekologického smýšlení lidí. „Například v Praze si studenti a čerství absolventi architektury navrhli a postavili obytný komplex Labyrint,“ připomíná Jenišťová.

Autoři výstavy zvolili pro prezentaci fotografií, architektonických návrhů či stavebních plánů neobvyklou technologii potištěných překližkových desek. Také díky tomuto nápadu mohou výstavu vidět lidé i v dalších částech republiky, neboť je možné ji poměrně jednoduše přestěhovat k dalším partnerům projektu – do Oblastní galerie Liberec a posléze do Alšovy jihočeské galerie v Českých Budějovicích.

Fenomén kolektivních domů přesahuje hranice Československa, což doloží také připravovaná publikace z nakladatelství Arbor Vitae, která by měla vyjít v průběhu výstavy.

Mgr. Tomáš Kasal

tiskový mluvčí

Muzeum umění Olomouc | Denisova 47 | 771 11 Olomouc

K: Muzeum moderního umění | Denisova 47 | 771 11 Olomouc

T: 585 514 282 | M: 602 671 477

E: kasal@muo.cz | [web](#) | [facebook](#) | [twitter](#)